

Ižanga

ANTANAS GAILIUS

Pirmajame Nidos forume pradėję svarstyti, kokia migrena kamuoja šiandieninę Europos dvasią, iš pranešimų ir diskusijų pamatėme, kad esama vienos temos, kuriai turėtume skirti ypatingą dėmesį. Keliaudami per Europą iš Rytų į Vakarus ar iš Vakarų į Rytus, neišvengiamai turėjome stabtelėti ar net kluptelti ties linija, kur kitados būta ne šiaip paprastos valstybių ribas žyminčios, bet dar ir šiandien kone fiziškai jaučiamos, daugelio tautų ir valstybių likimus labai paveikusias sienos. Pirmasis leidimas statyti šią sieną buvo išduotas dar 1945 m. vasario mėnesį Jaltoje, vėliau papildomai patvirtintas tų pačių metų liepos mėnesį Potsdame, o statybos pabaigtuvių vainikas iškeltas 1961 m. rugpjūtį Berlyne. Ši, dažnai tiesiog geležine uždanga vadinama, siena ilgiems dešimtmečiams padalino žemyną į laisvės ir nelaisvės zonas, o tų dešimtmečių padarinius tebejaučiame ir šiandien.

Apie šiuos padarinius ir kvietėme kalbėtis 2019 m. rugsėjo 13–14 d. vyksiančiame antrajame Nidos forume. „Kaip mes statėme sieną?“ – į šį klausimą kvietėme atsakyti forumo pranešėjus. Buvusio ilgamečio Bavarijos Katalikų akademijos direktoriaus mons. dr. Floriano Schullerio, Bakingemo universiteto profesoriaus ir šio universiteto Saugumo ir žvalgybos studijų centro direktoriaus Anthony'io Gleeso, poeto Gintaro Grajausko, lietuvių literatūros vertėjos į vokiečių kalbą, senos ir ištikimos Lietuvos bičiulės dr. Claudijos Sinnig, lenkų rašytojo ir eseisto, Vidurio Europos ir ypač buvusios Jugoslavijos žinovo, nenuilstančio keliautojo Nikodemo Szczygłowskio ir

filosofo Pauliaus Gritėno (beje, tiesiai klaususio, kur gali nusileisti nauja geležinė uždanga) pranešimai ir jų aptarimai diskutuojant įtaigiai parodė, kad forumo tema iš tiesų aktuali ir, galbūt, per menkai svarstoma. Akivaizdu, kad ne tik dešimtmečius trukęs Rytų ir Vakarų Europos išsiskyrimas, bet ir vėliau įvykęs Rytų ir Vidurio Europos išsivadavimas, buvo ir tebėra viena esminių šiandieninę Europos migreną sukėlusių veiksnių. Apie tai dar kalbėsime ir 2020 m. rugsėjį per trečiąjį Nidos forumą.

Tiems, kurie negalėjo dalyvauti antrajame Nidos forume, bet rūpinasi mūsų Europos likimu, šiame „Nidos sąsiuvinį“ numeryje pateikiame visų pranešimų tekstus, kviesdami į Nidą 2020 m. rugsėjo 11–12 dienomis drauge pasikalbėti apie tai, kaip mes pastatytą sieną sugriovėme.